

24 august 1877 (Tohanul Vechi, județul Brașov) - 20 martie 1959 (Malin, județul Bistrița-Năsăud)

Tohanul Vechi - în dialectul săsesc Techen, în germană Alt-Tohan, în maghiară Tohán, este o fostă localitate a Brașovului aflată acum în componența orașului Zărnești. Primele atestări documentare se regăsesc în secolul al XIII-lea în care satele românești Tohani și Zărnești devin posesiuni feudale ale Bisericii Catolice. În anul 1739 sunt pomenite în documente nume de meșteri din Tohani precum: Ioan Stoica, Dumitru Simedrea ori Anghel Barbul.

Gheorghe Stoica a fost fiul lui Gheorghe Stoica și al Mariei, țărani răzeși veniți cu siguranță din zona Făgărașului, unde existau zeci de familii de Stoica. Timpurile vitrege din acea perioadă în care excelau felurite persecuții îndeosebi cele religioase - de convertire la catolicism - și nu numai, limitarea ori imposibilitatea ocupării de funcții publice a românilor ortodocși, obligarea schimbării numelor ori grafiilor lor (STÖIKA, Stoyka), ori chiar practicarea unor îndeletniciri din care să-și câștige existența, au determinat o masivă migrare către alte zone ceva mai permissive. Înspre Banat, spre Maramureș dar și spre est, în cazul de față spre zona Tohanilor. Tânărul Gheorghe Stoica este înscris la Școala Elementară pe care o frecventează în satul natal iar liceul și școala comercială la Brașov. Nu a urmat o carieră în domeniul afacerilor fiind o fire înclinată spre zona artistică ori literară, cifrele pe care trebuia să le mănuiască îi încătușau sufletul lui de liber cugetător. Înzestrat cu un talent deosebit, "declamatoriu" cum se spunea, intră în Trupa lui Zaharie Bârsan însoțind-o îndeosebi prin turneele din Ardeal. Ziarul "Românul" din 2/15 iulie 1911 (nr. 143) publica un amplu articol despre Turneul lui Zaharie Bârsan. "Soții Bârsan au jucat până acum în Brașov, în Sibiu, Blaj

*Independența
prin Cultură*

și Alba-Iulia...".

A se înțelege că mesajele trimise unei mari mase de spectator români, nu erau deloc pe placul orânduirii austro-ungare existente în acele vremuri, astfel încât trebuiau să schimbe deseori locul de desfășurare, cel puțin spre a nu fi suspendate ori de a fi cercetați pentru felurite inventate vinovății. Căutând modalități de exprimare artistică și de perfecționare a însușirilor lui actoricești se înscrie la Conservatorul de Artă Dramatică din București; îl părăsește nu după mult timp. Se consacră muncii de ziarist putându-se astfel exprima liber, pentru început ca redactor la ziarul "Tribuna" din Arad. În numărul din 12 martie 1912 (pag. 8) se găsește o notificare:

"Tribuna" către O. Goga

La adresa domnului O. Goga s-a trimis azi în închisoarea din Sighet următoarea telegramă:

În clipa despărțirii, când apare cel din urmă număr al "Tribunei" ne aducem cu

drag aminte de tine care prin acest ziar ai dat glas la atâtea dureri și nădejdi ale neamului nostru. Te asigurăm și în aceste clipe de veșnică noastră alipire către tine și ideile mari pe cari le-ai reprezentat atât de luminos și pentru cari am luptat cu toții cu dragoste, avându-te în fruntea noastră.

Arad, marți orele 3 d.a.

Sever Bocu, Iosif I. Șchiopul, Ioan Montani,
Eugen Goga, Gheorghe Stoica, Radu Găvrus,
Iuliu Giurgiu

Poetul Octavian Goga va candida în anul 1910 la alegerile din cercul electoral Chișinău-Criș pentru funcția de deputat în Parlamentul de la Budapesta; le va pierde în principal din cauza unor manevre oculte. Trebuie menționat că ziarul "Tribuna" în anul 1910 în Arad la o populație de peste 66.000 de locuitori se vindea într-un număr de 12.000 de exemplare. Gheorghe Stoica face parte din redacția ziarului "Lupta" care apărea în Budapesta. Pentru un articol scris în acea publicație, a fost judecat sub acuzația de delict de presă, condamnat și închis mai întâi la Budapesta, iar mai apoi la Seghedin din 1908 până în 1909. Dezgustat de neîncetatele hărțuiri se apucă din nou de comerț, dar după niciun an se întoarce la meseria lui de ziarist.

După două decenii de la debutul său în zona teatrului ori a ziaristicii, are timpul necesar să-și publice atât amintirile din timpul detenției - îngrozitoare și umilitoare potrivit protocoalelor din acea perioadă adresate oponentilor regimului dur austro-ungar - în volumul "Calvarul unui gazetar" publicat în anul 1930. În urma mai multor conflicte (hărțuiri ale autorităților maghiare) este nevoit să părăsească zona austro-ungară redactând la Sibiu "Foaia poporului", după care a trecut, din nou, la ziarul "Tribuna" la care a colaborat până spre finele vieții lui. Într-un serial de schițe publicate în ziarul "Luceafărul" din Budapesta, meditează asupra viețuirii românilor dincolo de Carpați, reunind acele piese într-un volum intitulat "Alte vremuri", apărut în anul 1913 la Orăștie. Volumul în cauză a purtat amprența Bibliotecii Scriitorilor de la noi, sub auspiciile Asociației pentru Literatură Română și Cultura Poporului Român îngrijită de Octav C. Tăslăuanu, la Editura Librăriei Naționale SEB Bornemisa - Orăștie 1913.

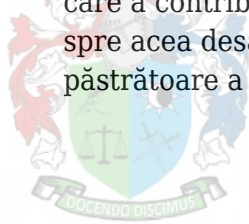
Este un fecior de țăran de sub Piatra-Craiului; un pribeag care a îmbogățit literatura ardeleană mai nouă cu câteva povestiri de o valoare reală. Cu toată școala ce-a făcut-o, sufletul lui și-a păstrat cu îndărătnicie însușirile moștenite de la părinți. A rămas, în toate manifestările lui intelectuale, credincios lumii din care a ieșit. În literatură a descris cu predilecție

viața țărănească, iar ca ziarist a apărat pe cei obijduiți și nedreptățiți.

A mai colaborat la revista "Semănătorul", cu apariție săptămânală condusă de George Coșbuc și Alexandru Vlahuță, care a jucat un rol hotărâtor în viața literară a acelei perioade istorice deosebit de complicată, fiind catalizatorul pentru înființarea curentului ideologic și literar sub denumirea "Semănătorismul". Și-a arogat menirea de a fi un gazetar modest dar intransigent, făcându-și cu "abnegație și fanatism" (L. Kalustian) datoria de patriot român. Proza, evaluată sub forma memorialistică din volumul "Calvarul unui gazetar" publicată în anul 1930 reconstituie pas cu pas, fără niciun fel de ură drama politicienilor ardeleni, opresați sub o sumedenie de forme specifice și îndelungat exersate ale imperiului austro-ungar asupra tuturor populațiilor existente în acel anacronic sistem, dar mai ales și cu prisosință, că în Ardeal dețineau majoritatea structurilor de comandă și control.

În scrierile sale pe zona Transilvaniei dar cu reflexe și peste munți, - adică spre România cea încă incompletă, sunt redată deopotrivă atmosfera și temele preferate ale lui Ioan Slavici dar și gustul anecdotei, vorbele meșteșugite spre satisfacția celor care le receptau.

A lăsat în urmă o bogată și pentru moment puțin studiată proză gazetărească dar și volume încheiate cum ar fi: "O ședință comunală", comedie în două acte, apărută la Brașov în anul 1907 (cât se poate de actuală și în prezent), "Conferința Națională", Sibiu - 1910, "Alte vremuri" schițe și povestiri - 1913, "Calvarul unui gazetar" - 1930, "Cu capra la învățătura și alte povestiri", publicată la Cluj. Traduceri: din I. Turgheniev "Prima mea iubire", Budapesta - 1908 și H. Murfer, "Viața de boier", Budapesta - 1909. A fost un mare patriot român, aproape deloc cunoscut în zilele noastre, care a contribuit, ca mulți alții din generația lui, cu mijloace gazetărești dar și prin acțiuni proprii, spre cea desăvârșire a statului unitar român, având la bază așa cum el considera, cultura, ca păstrătoare a ființei naționale.

ROMÂNIA
ROMÂNĂ

Independența
pînă la Cămin

Florian Laurențiu Stoika